

DUURZAAM TUINIEREN

De beste tuintips van Anne

Anne Wieggers

VOLT

Amsterdam · Antwerpen

Copyright © 2020 Anne Wieggers

Voor overname kunt u zich wenden tot Uitgeverij Volt.

Omslag bij Barbara

Omslagbeeld & illustraties binnenwerk Lotte Dijkstra

Fotografie Dirk van Gorp

Binnenwerk bij Barbara

ISBN 978 90 214 2055 4 / NUR 424

www.uitgeverijvolt.nl

www.annesduurzametuin.nl

Inhoud

	INLEIDING	7
Hoofdstuk 1	DE BASIS: DE BODEM	11
Hoofdstuk 2	BASISKENNIS EN -TECHNIEKEN	41
Hoofdstuk 3	EEN PLAN MAKEN VOOR JE TUIN, BALKON OF WAT JE DAN OOK KUNT VERGROENEN	75
Hoofdstuk 4	WAAR MOET JE OP LETTEN ALS JE PLANTEN KOOPT?	95
Hoofdstuk 5	PLANTEN, KLIMMERS EN BOLLEN	107
Hoofdstuk 6	STRUIKEN EN BOMEN	147
Hoofdstuk 7	NIET KOPEN MAAR KWEKEN	167
Hoofdstuk 8	ZACHTEREGIE	211
Hoofdstuk 9	GEWENSTE EN ONGEWENSTE GASTEN: GIFVRIJ TUINIEREN	231
Hoofdstuk 10	WERK SAMEN	249

In dit boek bereel ik in de hoofdstukken over de verschillende planten, bomen en bloemen zoveel mogelijk inheemse soorten aan, te herkennen aan een * bij de naam. In de beschrijvingen ga ik in op welke wijze ze specifiek bijdragen aan de biodiversiteit.

Inleiding

We worden er - terecht - mee om de oren geslagen: onze biodiversiteit holt, vliegt en struikelt achteruit. Het is tijd voor een grootschalige reddingsactie, anders zou de volgende Nationale Bijentelling weleens een lullig moment kunnen worden. Maar waarom is biodiversiteit eigenlijk zo belangrijk? Hoe groter de biodiversiteit, hoe groter de verscheidenheid aan soorten. Hoe groter de verscheidenheid aan soorten, hoe beter ziektes, plagen en veranderende omstandigheden het hoofd kunnen worden geboden. Hadden we meer bloemen en kruidenrijke vegetatie gehad in plaats van al dat saaie gras, en meer verschillende soorten bomen in onze straten, dan had bijvoorbeeld de eikenprocessierups nooit zo veel overlast kunnen geven. Door het ontbreken van al die planten waar insecten van leven, lopen onze aantallen vogels namelijk terug. En juist die vogels zijn weer hard nodig om plagen als die eikenprocessierups op te lossen. Zo zie je dat het laten teruglopen van de biodiversiteit niet alleen principieel verkeerd is, maar ook voor ons.

Insecten zijn dus onmisbaar. In plaats van ze te bestrijden, helaas een al te menselijke neiging, moeten we ze koesteren, in het besef dat ieder beestje een even belangrijke rol speelt in een geheel dat gebaat is bij balans. Dat doen we door onze tuinen (en het openbaar groen) te vullen met bloemen, overal nestkasten op te hangen en in onze straten de monocultuur van altijd maar dezelfde bomen te doorbreken. Zo geven we onze natuur de kans om zich te herstellen.

In Nederland is alles namelijk altijd ontzettend opgeruimd. Klagen we niet over valende blaadjes op onze glanzende auto's, dan zijn het wel de besjes, die van die lelijke vlekken geven op onze aangeveegde stoepen. Licht er een stoeptegels verkeerd, dan bellen we direct de gemeente en piept er een grasspriet of een paardenbloem tussen de tegels, dan komt er een dienst de boel schoonschrobben. We zijn kortom een vrij steriele leefomgeving gewend.

Veel mensen beschouwen uitgestrekte groene weilanden als 'natuur'. Voor de meeste beestjes (afgezien van grazende koeien) is zo'n mooi strak Hollands grasveld vergelijkbaar met een woestijn. Daar kunnen insecten niet gedijen. Omdat ze daar niet kunnen leven, vraagt de monocultuur die wordt nagestreefd op het platteland om grote hoeveelheden bestrijdingsmiddelen. De uitgeputte grond waar al dat eten vanaf moet komen is in feite morsdood. Nog maar één generatie geleden zag het er op het platteland heel anders uit: toen stonden er talloze bloemen tussen het gras. Nu hebben veel mensen geen idee meer hoe een pinksterbloem eruitziet.

Gelukkig zien veel mensen in dat het anders moet. Beleid verandert echter tergend langzaam. Daar kan de natuur echt niet op wachten. En dat hoeft ook niet. Jij kunt in je eigen leefomgeving het verschil maken. Dat stukje grond, balkonnetje, geveltuintje of geclaimde beetje modder rondom de boom in jouw stadse straat is van jou, om ermee te doen wat jou goeddunkt. Je hoeft niets in drievoud in te dienen, met niemand te bediscussiëren wat ermee gebeuren gaat, maar gewoon lekker aan de slag gaan. En weet je wat? Daarmee red je de wereld. In tegenstelling tot politici, die jaren moeten leuren om iets voor elkaar te krijgen, kun jij gewoon iets zaaien, of de juiste planten kopen en kijken hoe er leven op afkomt; kijken hoe die planten de opwarming van de aarde helpen tegengaan, en horen hoe er langzaam van alles gaat zoemen en fladderen om je heen.

Een duurzame tuin komt de biodiversiteit ten goede en neemt stikstof op. Hij voorkomt wateroverlast én is een lust voor het oog. Een tuin waar kunstmest wordt gebruikt, waar veel wordt gespit en geschoffeld, waar gif wordt gespoten of die bestraat is, zorgt juist voor een toename van stikstof en een afname van insecten en vogels. In dit handboek laat ik je zien hoe je hoe je op een makkelijke manier komt tot die duurzame tuin.

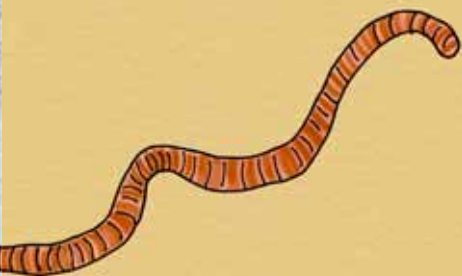
Iedereen heeft haar of zijn methodes in de tuin. Dit zijn de mijne. Gebruik ze als houvast, of doe het net wat anders.

Hoofdstuk 1

De basis: de bodem

Het is niet zo sexy, maar modder, schimmels, bacteriën en wormen bepalen wat er (mis)lukt in jouw tuin. Net zoals de weerstand van je lichaam tegen ziektes wordt bepaald door je darmflora (ook al zo'n weinig aantrekkelijk onderwerp), is bovengronds succes alleen mogelijk als ondergronds alles in orde is. Wacht dus even met al die mooie bloeiende planten inslaan tot je echt de tijd hebt genomen om je letterlijk te verdiepen in je tuin. Dit hoofdstuk, niet toevallig het eerste van het boek, leert je alles over die fantastische bruine drek onder je voeten. Hier leer je wat je moet doen, en vooral laten, om een duurzame bodem te laten ontstaan die massa's bloemen, eten en groen zal teruggeven.

EEN DODE BODEM BRENGT GEEN LEVEN

De aarde onder je voeten lijkt iets simpels; bruin spul waar planten uit komen, gewenst of ongewenst. Toch is er een on-eindig ingewikkeld samenspel van bodemleven gaande daar beneden. Het is een ware gemeenschap, met leefregels, communicatie en talloze onderlinge afspraken. Het is in de duurzame tuin vooral van belang te zorgen dat dit in stand blijft. Biodiversiteit is namelijk niet alleen boven de grond belangrijk, maar ook in de grond. Een gezonde, biodiverse bodem kan ziektes en plagen afweren.

De grond kan namelijk boodschappen doorgeven aan de planten en vice versa. Dit klinkt ingewikkeld, en dat is het ook wel. In het kort komt het erop neer dat micro-organismen planten kunnen waarschuwen voor ziektes of schimmels in de

grond. De plant zet daarop zijn afweermeechanismen aan en scheidt op haar beurt via de wortels stoffen uit die bodemleven aantrekken. Een plant die bijvoorbeeld ijzer tekortkomt kan geholpen worden door het bodemleven. De grond zorgt dan dat er bij de wortels van de plant in nood schimmels beschikbaar komen die het ijzer in de bodem beter opneembaar maken. Het bodemleven is dus heel goed op elkaar ingespeeld. Je kunt dit stimuleren en de grond voor je laten werken, maar het is even gemakkelijk om dit vernuftige ecosysteem om zeep te helpen, bijvoorbeeld met kunstmest of door al te enthousiast te spitten.

In een duurzame tuin kun je ervoor kiezen de planten aan te passen aan de conditie van de bodem. Je kunt er ook voor kiezen je bodem te leren kennen en hem te verbeteren. Daardoor krijg je meer opties in wat je er kunt planten. Als je een productieve tuin wilt, zoals een moestuin of een tuin vol snijbloemen (of allebei, waarom niet), is het sowieso aan te raden de grond te verbeteren. In dit hoofdstuk concentreer ik mij op het verbeteren van de grond, omdat ik verwacht dat de meeste mensen een zo groot mogelijke plantenkeuze willen hebben. Bovendien is alle leven gebaat bij een bodem vol wormen en ander gekrioel.